

ВІДГУК

офіційного опонента – Семенової Наталії Іванівни,
кандидата педагогічних наук, доцента про дисертаційну роботу

Перепелюк Інни Романівни

**«Організаційно-педагогічні умови партнерства
дошкільного навчального закладу і сім'ї в Республіці Польща»,**
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Проблема взаємозв'язку закладу дошкільної освіти з сім'єю вихованця є традиційно актуальною як для педагогічної теорії так і для практики дошкільної освіти. В сучасних умовах переосмислення нових можливостей інституцій суспільного дошкільної освіти в Україні, педагогічне співробітництво з родинами вихованців виходить за межі виконання вихователями традиційного соціального замовлення щодо нагляду, виховання та навчання дітей. Батьки відмовляються від позиції пасивного споглядання за процесом навчання та виховання дитини, некритично приймати готові педагогічні ідеї вихователів та усе більше прагнуть бути його активним творцем та учасником. На основі співпраці з педагогами батьки дедалі виразніше виявляють готовність прийняти на себе роль активного партнера, вимогливого замовника якісних освітніх послуг. Разом з тим, ідея єдності підходів зарубіжних закладів дошкільної освіти та сім'ї у їх партнерській взаємодії до створення оптимальних умов розвитку дитини у дошкільному дитинстві залишається недостатньо дослідженою. Зважаючи на це, тема компаративістського дослідження І. Р. Перепелюк є актуальною.

Свідченням фундаментальності й актуальності роботи є її зв'язок з планом науково-дослідних тем кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти («Тенденції розвитку сучасної дошкільної освіти: імплементація Європейського досвіду у вітчизняну педагогічну практику» № 0116U006150) й кафедри педагогіки та соціальної роботи («Проблеми соціалізації особистості в

умовах соціальних змін», № 0116U004090) Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дисертантка у відповідності до логіки наукового пошуку, коректно сформулювала науковий апарат, визначила мету і завдання роботи, застосувала адекватні методи дослідження, що дало можливість їй досягнути поставлених цілей і завдань. Зреалізовані у дисертації І. Р. Перепелюк науково-пошукові стратегії мають цілком обґрунтований характер, відповідають методологічним та теоретичним засадам сучасного наукового дослідження.

До найбільш істотних наукових результатів, одержаних дисертанткою, належить визначення й обґрунтування організаційно-педагогічних умов функціонування партнерства дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дітей Республіки Польща:

1) нормативно-правове забезпечення й визнання пріоритетності партнерської взаємодії дошкільних закладів із сім'єю;

2) науково-методологічні основи партнерства – сутність (спільність мети і дій, рівності прав та обов'язків педагогів і батьків щодо дітей, їх освіти й особистісного формування); принципи (взаємна довіра; взаємне визнання прав та компетентностей; позитивна мотивація, взаємна лояльність; спільність дій; обмін інформацією, активність і систематичність); структурні характеристики; змістові компоненти (інтелектуальний, емоційний, вольовий, поведінковий, ціннісний); засоби реалізації (техніки ефективного спілкування й порозуміння між освітніми партнерами – акцептація, запобігання і уникнення негативного ставлення, «уважне слухання», перефразування, «постановка запитань»);

3) інтегрування батьків у педагогічний процес дошкільного закладу, класифіковано організаційні форми взаємодії педагогів і батьків на основі різних критеріїв (за функціями; періодом застосування; кількісним показником учасників; домінуючими засобами комунікації тощо);

4) компетентності педагогів і ресурс батьків як партнерів у вихованні дитини.

Заслуговує на увагу здійснений дисертанткою аналіз проблеми партнерства дошкільного закладу і сім'ї в педагогічній теорії і навчально-

виховній практиці Республіки Польща та характеристика системних змін, які були зорієнтовані на програмну й організаційну відкритість педагогів і батьків як партнерів у вихованні дитини.

Доцільним вважаємо розкриття автором сутності партнерства та уточнення змісту суголосних йому понять «інтеграція», «співпраця», «співробітництво»; визначення характеристик, за наявності яких взаємодія педагогів і батьків у педагогіці Польщі ідентифікується як партнерство, а саме: 1) поєднує принаймні дві особи; 2) опирається на акцептуванні (прийняття), взаємній довірі та міжособистісній підтримці; 3) учасників об'єднує спільність цінностей і мети; 4) доброзичливість, люб'язність учасників, їх взаємна допомога в різних життєвих ситуаціях.

Як і належить для дослідження з порівняльної педагогіки у п. 2.3 дисертації автор класифікує організаційні форми партнерства за такими критеріями: функції, період застосування, кількісний показник учасників, домінуючі засоби комунікації.

На основі аналізу науково-теоретичних матеріалів про засади й особливості партнерства дошкільного закладу із сім'єю в Республіці Польща І. Р. Перепелюк розроблено авторську модель організації партнерства дошкільного закладу і сім'ї, утворену концептуальним, змістово-діяльнісним та результативним компонентами. Дисертанткою чітко визначено принципи, які є основоположними для реалізації партнерства дошкільного закладу із сім'єю: взаємна довіра; взаємне визнання прав та компетентностей; позитивна мотивація, взаємна лояльність; спільність дій (інтеграція); обмін інформацією, активність і систематичність.

Важливо, що дослідниця окреслює напрями творчого використання польського досвіду в контексті проблеми дослідження в Україні на різних рівнях: перший – залучення батьків до управління закладом дошкільної освіти як рівноправних учасників навчально-виховного процесу, що відображено в колегіальній формі управління закладом; другий – вплив батьків та відповідальність за їхню організацію педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти як автономного у виборі навчальних програм, форм і методів

навчання партнера; третім в ієрархії партнерських стосунків дисертантка розглядає рівень інформування батьків про актуальні питання навчання і виховання дітей у формі сучасних технологій, апробованих у польських дитячих садках. До них належать: освітні інтернет-ресурси, веб-сайти закладів, батьківські онлайн чати, блоги, спільні пізнавальні заняття тощо.

Заслуговує на увагу й те, що джерельну базу дослідження становлять офіційні документи, у яких мовиться про партнерство між освітніми закладами і сім'єю. Серед них: офіційні законодавчі акти; урядові, програмні та директивні документи у галузі освіти; документи Міністерств національної освіти Республіки Польща, документи міжнародних організацій, які стосуються освітніх систем загалом та педагогічної освіти, зокрема, тощо. Зауважимо, що дисертанткою використано фонди державних бібліотек у польських містах Кельце, Краків, Радом, що свідчить про ґрунтовний та системний підхід до організації роботи над дисертацією.

Загальні висновки у дисертації логічно структуровані та відображають основні результати дослідження відповідно до його завдань, які можна кваліфікувати як факт розв'язання важливої для педагогічної теорії та практики проблеми.

Список використаних джерел оформлено відповідно до вимог, містить достатню кількість опрацьованої автором фахової літератури, зокрема 154 польською мовою.

Достовірність і новизна наукових положень, сформульованих у дисертації, забезпечена достатнім ступенем обґрунтованості та повнотою викладу в 13 наукових публікаціях (із них 7 – у фахових виданнях України, одна стаття у зарубіжному збірнику наукових праць. Три статті Ірини Романівни опубліковані у збірниках матеріалів міжнародних наукових конференцій, одна – у навчально-методичному журналі. Важливим доробком є також методичні рекомендації «Теорія та методика співпраці з родинами».

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання:

1. Тема, досліджена дисертанткою, є надзвичайно актуальною саме в контексті реформування вітчизняної системи дошкільної освіти. Беручи до уваги реалізацію основних положень Концепції Нової української школи вважаємо, що в роботі доцільно було б подати авторське визначення понять «партнерство» або «партнерська взаємодія закладів дошкільної освіти з сім'єю».

2. В основному тексті дисертації йдеться про безпосереднє ознайомлення Інни Романівни з практичним досвідом роботи в дошкільних закладах міст Радом, Кельце, Краків. Варто було у додатках розмістити копії документації з цих закладів, які б ілюстрували організаційно-педагогічні умови партнерства педагогів з сім'ями вихованців.

3. Підрозділ 2.4. дисертантка декларує як присвячений перспективам «використання ідей польського досвіду партнерства дошкільного закладу і сім'ї» в Україні. Ознайомлення зі змістом цього підрозділу дає підстави констатувати, що він містить критичний контент сучасного стану співпраці українських закладів дошкільної освіти з батьками без зв'язку із польським досвідом. Вважаємо, що у цьому підрозділі слід було більш конкретно проаналізувати саме на польський досвід, що може бути використано в Україні. Тим більше, що представлена на стор. 170 модель організації партнерства дошкільного закладу і сім'ї в Республіці Польща могла б слугувати вдалим узагальненням такого аналізу.

4. Значну частину списку використаних джерел у дисертації становлять праці польських дослідників, серед яких практично не представлено публікацій новітніх досліджень (останнього десятиліття), присвячених проблемі партнерства освітніх закладів Республіки Польща з батьками.

Зазначені зауваження проте не зменшують теоретичної та практичної значущості дослідження та загальної високої його оцінки в цілому.

Загальний висновок.

Виконання дисертанткою визначених для дослідження завдань, вагомість і новизна отриманих теоретичних результатів, їх практична значущість дають

підстави вважати, що дисертаційне дослідження Перепелюк Інни Романівни «Організаційно-педагогічні умови партнерства дошкільного навчального закладу і сім'ї в Республіці Польща» є завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичним та практичним значенням одержаних результатів відповідає пп. 9, 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», вимогам до робіт такого рівня, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки

[Handwritten signature]
Н. І. Семенова

[Handwritten signature]
14 05 2018

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
ІДЛОП № 03.02.15/159
14 05 18